

İşıqlı sabahlar üçün, parlaq bir gələcək üçün,
çiçəklənən millət üçün, səsi dünyaya yayılacaq bir
gənclik üçün, **düşünərək yaşayanlar üçün**, xoşbəxt bir
ailə üçün, sevincli qəlblər üçün, gülən üzlər üçün,
həyat səhifələrimizi parlaq imza sahiblərinin
qələmi ilə yazmaq üçün

parlaq imzalar

Kitabın sahibi: _____

Oxu tarixi: _____

OĞURLUĞUN
ƏVƏLİ,
O DA AY İŞİĞİNDƏ

PƏRVİN NƏSİR SOY

Buraxılışa məsul: Nurman TARIQ

Redaktor: Toğrul MUSAYEV

Korrektor: Turac ELDARQIZI

Bədii və texniki tərtibat: Zülfi XƏLİLOV

Üz qabığının dizaynı: Azər ƏSGƏRZADƏ

Pərvin Nəsirsoy
OĞURLUĞUN ƏVVƏLİ, O DA AY İŞİĞİNDƏ

Bakı, "Parlaq İmzalar" Nəşriyyatı – 2019, 208 səh.

© Pərvin Nəsirsoy / 2019
© Parlaq İmzalar MMC / 2019

Kitabın bütün hüquqları qorunur. İcazəsiz olaraq hər hansı vasitə ilə nəşri qadağandır.

Parlaq İmzalar Nəşriyyatı | 74
Yeni İmzalar Seriyası | 7

www.parlaqimzalar.az
info@parlaqimzalar.az
fb.com/parlaqimzalar
0552595972 / 0552597259

I FƏSİL

“Oxuya bilsəniz, hər insan bir kitabdır”.

Vilyam Elleri Çanning

Qapıdan çıxmağa hazırlaşır. Ayaqqabılarının tozunu silib çantasını yerdən götürür. Birdən gözü divardakı saata sataşır. Həmişə vaxtı öyrənmək üçün baxıb keçdiyi saata indi nəsə tam başqa gözlə nəzər salır. Fırlanan əqrəblərin səsinə sakitcə qulaq asdığı kimi, əqrəblərin altındakı süni, solğun gül parçasına da diqqətlə baxır. Bir az da yaxına gəlir, sanki gözündə canlanan xatirələrin içinə daxil olmaq istəyir. Birdən ona elə gəlir ki, bu, televizorda səndən bəhs edən köhnə kadrları göstərən ekranın maili səthinə yaxınlaşmaq, orada özünlə bağlı o keçmişə toxunmaq kimi bir hissdır. Sonra onun yadına düşür ki, axı televizorda onunla bağlı heç vaxt köhnə kadrlar nümayiş olunmayıb. Bir də ki, belə bir kadr da heç mövcud deyildi. Saata qayıdır. Atası ilk dəfə bu saati alanda anasının necə sevindiyi yadına düşür. *“Bir insan adicə saat üçün niyə bu qədər sevinsin ki?”* – özünə sual verir. Sonra anası-

nın reaksiyalarını xatırlamağa çalışır. İstər-istəməz şəkillərdən zehninə düşən ana obrazı gözündə canlanır. Və həmin qadın bayaqkı xəyali televizorda danışmağa başlayır. Və məlum olur ki, elə o da keçən səfər bu saatdan almaq istəyirmiş, amma üstündə yetərincə pul olmayıb; saat da əməlli-başlı bahalı imiş. “Sən haradan bildin mən də bu saati almaq istəyirdim?” sualını verəndə bu dəfə artıq anasının evə adicə bir saat alınmasından yaranan məmnun üz cizgiləri onun yadına düşür. Bu artıq şəkillərdən qalan sima deyildi. Amma yenə də anasının sevinci onun üçün anlaşılan deyil. Atasının cavabını xatırlayıb, “Mənə göyərçinlər xəbər verdi” demiş və ona gizlicə göz də vurmuşdu. Yadına düşür ki, o zaman atasının belə cavabı onun lap ürəyincə olmuşdu; elə indi də ürəyincədi. Anası kimi bu halı hiss etmək istəyir, amma alınmır.

İndi yan otaqda yad qadınla yatan o kişinin həmin mehriban atası olduğuna inanmırdı. Anası öləndən sonra çox şey dəyişmişdi. Bilmirdi ən çox atasını, yoxsa onun atasına olan münasibətini dəyişmişdi. Amma heç nəyin əvvəlki kimi olmadığına əmin idi. Gözündən axan yaşın fərqinə birdən varır. Cəld gözünün yaşını silib çantasını götürür. Qapını bağlayıb-bağlamadığı da yadında deyil. Yol boyu anasını, anasının yol qəzasında qəfil ölümü, atasının evə ögey ana gətirməsini, hər kəsdən qaçıb nənəsinə sığındığı o günləri xatırlayır. Nənəsi ona çox yaxşı baxırdı. Hər nazını çəkirdi. Amma nənəsi də tez təslim oldu və getdi. O yenə tək qaldı.

Fikri yenə qapıya qayıdır. Qapını bağlamayıbsa, analığı yaman əsəbiləşəcəkdi.

– Simuzər, gözlə, Simuzər, – məktəbin həyətinə yaxınlaşanda birdən kiminsə onu çağırıldığını eşitdi.

Arxaya boylandı. Səs birinci sınıfdən bu günə kimi on ildir onunla bir yerdə təhsil alan Sabirin səsi idi. Simuzər həyəcanlandı. Simuzər hər dəfə Sabiri görəndə bu hissi yaşayırdı. Hər dəfə də özünü soyuqqanlı göstərməyə çalışırdı. Yaxşı da bacarırdı. Səbəbini özünə belə etiraf edə bilmədiyi hisslərin əsirinə çevrilmək istəməmək – elə bunu da yaxşı bacarırdı. Simuzər düşünürdü ki, Sabir ona indiyə kimi öz hissləri barədə bircə kəlmə də deməyib. Ona görə də sevdiyini dilinə gətirməyən birini sevmək yolverilməzdir. Bu, bir qədər qürurun qadağası, bir qədər də Sabirdən bu susqunluğun acığını çıxmaq idi. Amma günün əksər vaxtını özüylə baş-başa qalan Simuzər Sabirin günü bu gün ona yaxınlaşıb sevdiyini elan etməsini istəyirdi.

– Sabir, sənsən? Gəl, tez ol, zəng çalındı, dərs artıq başlayıb, – ikisi də qaça-qaça sinif otağına daxil oldular.

Sabir Simuzərin fikirli olduğunu sezdi. Səbəbini nə qədər israrla soruşsa da, Simuzərdən bir söz ala bilmədi. Yenə həmişəki kimi, dərsdən sonra ev tapşırıqlarını etmək üçün boş siniflərin birinə keçib kitab-dəftərlərini çıxartdılar. Simuzər bir neçə gün öncə kitab mağazasında Sabirlə yaşananları xatırladı. Bu da onun fikrini cəmləşdirib dərs oxumasına mane olurdu.

– Sən həmişə beləsən? – uzun bir səssizlikdən sonra o dilləndi.

– Mən? Necəyəm ki? – Sabir təəccüblə Simuzərin üzünə baxdı.

– Nə bilim. Bir şeyə qərar verə bilmirsən elə bil. Nəsə istəyirsən, amma onu almaqda tərəddüd edirsən. Halbuki sən onu almaq qərarına gələndə artıq gec ola bilər.

– Sən nə demək istəyirsən? Mən nəyi almaqda qərar verə bilməmişəm ki? – Sabir Simuzərin nəyə işarə etdiyini hələ də anlamamışdı.

– Əşşi, nə bilim eee. Məsələn, o gün “Fosforlu Cevriyə” kitabını axtarırdın. Mağazada görəndə isə baxa-baxa qaldın. Qərar verə bilmirdin alasan, ya yox...

– Həə, onu deyirsən?! O gün cibimdə pul az idi. Fikirləşdim ki, onu alsam...

– Dayan, sən Allah. Yenə də bir bəhanə gətirəcəksən, bilirəm. Amma, məncə, qətiyyət və qərarlılıq insanda olması vacib olan xüsusiyyətdir, Sabir. Qətiyyətsiz və qərarsız biri həyatdan heç nə əldə edə bilmir, həyatın ona bir dilənçi kimi verdiyi paya razı olub, ömrünü elə belə də başa vurur. Bilirsən, Sabir, belə adamların müsbət xüsusiyyətləri çox ola bilər, amma qətiyyətsiz biridirsə, bütün bu müsbət xüsusiyyətlərin artıq heç bir mənası qalmır. Elə adamlar çox fərsiz adamlardır, – Simuzər özünü saxlaya bilməyib, hətta kobud ifadələr işlətməkdən belə çəkinmədi.

– Ay qız, sən söhbəti haralara gətirib çıxardın? – Sabir, nəhayət, Simuzərin nə demək istədiyini anla-

mışdı. Sadəcə yenə də qərar verə bilmirdi, sevgisini etiraf etsin, yoxsa gizli saxlayıb bir az da gözləsin.

– Nəsə, Sabir, elə bil heç bu söhbət olmayıb, mən böyük bir qələt elədim, sənə nəyisə izah etməyə çalışdım, – Simuzər acıqla yerindən durub kitab-dəftərini yığışdırdı.

– Bilirsən, o gün niyə o kitabı almadım? Çünki sənə bunu almağa pulum qalmayacaqdı, – Sabir çantasından bağlamanı çıxarıb bayaqdan vermək istədiyi hədiyyəsini Simuzərə tərəf uzatdı.

– Nə? Sən mənə hədiyyə almısan? – Simuzər əlləri titrəyə-titrəyə hədiyyəni açdı. – Aaaa, “Xudafərin körpüsü!” – o, heyrətini gizlədə bilmədi. Gözləri sevincdən yaşardı. – Sən mənim ən sevimli romanımı almısan. Hardan bildin, mən neçə vaxtdır bu kitabı axtarırdım.

– Mən sənə aid hər şeyi bilirəm, – Sabir bunu deyib dəftər-kitabını yığışdıraraq sinif otağını tərk etdi.

Simuzər Sabirin arxasınca baxa-baxa aldığı hədiyyəni bərk-bərk qucaqlayıb bayaq dediyi sözlərdən peşmançılıq hissi keçirdi. Əlindəki hədiyyəyə baxıb gülür, qoxlayır, öpür və qucaqlayırdı. Bu gün səhər anasıyla bağlı xatirələri indi yenə yadına düşdü. Anasının o heç cür anlaya bilmədiyi sevincini, bir hədiyyədən aldığı xoşbəxtliyi indi duymağa başladı.

* * *

– Hikmət, qardaşım, bilmirəm necə deyim ki, nə şiş yansın, nə kabab... – Ağakişi yerində vurnuxmağa başladı. Əlindəki zəri nərd taxtasının Hikmət olan

tərəfinə yuvarlatdı. Söhbətə haradan başlayacağını müəyyənləşdirə bilmirdi, amma bunu dostundan gizlətmək də istəmirdi.

– Yenə nə olub, ay Ağakəşi, uduzursan deyə fikrimi yayındırmaq istəyirsən?

– Nə oyun, nə uduzmaq, ay Hikmət? Bilmirəm necə deyim e.

– A kişi, nə olub? Açıq danış görüm.

– Əziz qardaş, bu sabah sənin böyük qızını Rəhimin oğlu ilə gördüm, məktəbə gədirdilər. Oğlan məktəbi çoxdan bitirib, o niyə məktəbə getsin ki?! Bilirsən, Hikmət, Rəhimlə aranızdakı ədavətə görə deyirəm, sonra səhv başa düşərlər, qızımızın adı da pis çıxar. İnsanları bilmək olmaz, biz nə bilirik ki, onun oğlu hansı məqsədlə sənin qızına yaxınlaşıb?

– Nəəə? Sən nə danışırısan, Ağakəşi! – Hikmətin gözləri bərəlmiş, qəzəbdən rəngi qıpqırmızı olmuşdu. O hələ də Ağakəşinin dediklərini anlamağa çalışırdı.

– Böyük qızını deyirəm, Rəhimin oğlu ilə gəzib-dolaşır. Camaatın ağzına düşdü, vəssalam, dilə-dişə düşərsiz.

Ağakəşi bunları deyərkən dostunun namusunun keşiyini çəkən bir dost qayğısıyla Hikmətin çiyinlərinə vuraraq onu sakitləşdirməyi də unutmadı. Hikmət isə sakitləşmək bilmirdi. Onun sifəti pörtmüş, gözləri hədəqəsindən çıxmışdı. İndi qızı əlinə keçsəydi, onu parça-parça etməyə hazır idi.

Hikmət oyunu yarımçıq qoyub əsəblə masadan qalxdı, evinə tərəf yol aldı. Evə çatanda qızı evdə yox

idi. Analığı onun məktəblərarası olimpiadada iştirak etmək üçün məktəbdə qalıb müəlliməsiylə hazırladığını dedi. O, dəfələrlə qalibi olduğu rayon üzrə növbəti olimpiadaya hazırlayırdı.

* * *

Valeh nədənsə bu gün onların məhləsinə girmədi, onu o biri məhlənin axırında qoyub gözdən itənə qədər arxasınca baxdı.

Onlar artıq görüşürdülər. Tanışlıqları isə qəribə olmuşdu. Bir dəfə parkda kitab oxuyan Simuzərə bir oğlan sataşmaq istəmişdi. Oğlan Simuzərə yaxınlaşıb:

– Ay gözəl qız, sənle tanış olmaq olar? – deyəndə Simuzər oxuduğu kitabı vərəqləyərək özünü eşitməzliyə vurmuşdu. – Gözəl qız, səninləyəm ee... – oğlan irişə-irişə düz Simuzərin yanında oturmuşdu. Simuzər ayağa durub getmək istəyəndə oğlan dostlarını çağırmışdı.

– Əə, bura gəlin. Bir bu qıza baxın, həm bu qədər gözəl olasan, həm də ağıllı, kitab oxuyan. Pah atonnan. Mən, deyəsən, bir gülləylə iki quş vurmuşam, – sonra bərkdən bir qəhqəhə çəkmişdi, dostları da ona qoşulub gülüşmüşdülər.

– İki yox, üç! – Simuzər oğlana cavab vermişdi.

Nə baş verdiyini anlamayan oğlan:

– Nə? Üç nədi? – deyə soruşmuş, hətta qızı tovladığını da düşünmüşdü.

– Üç quş deyirəm, üçççç! Bu da üçüncü, həm də güclü yəni! – Simuzər əlindəki kitabı oğlanın başına çırpmışdı.

Bayaqdan olanları kənardan izləyən Valeh də, başına kitab çırpılan oğlan da, onun dostları da əmin addımlarla oranı tərk edən Simuzərin bu hərəkətindən sonra əməlli-başlı özlərini itirmişdilər. Valeh Simuzərin cəsarəti və hazırcavablığına heyran qalmışdı. Qızın izini itirməmək üçün dərhal onu izləməyə başlamışdı. Valeh onların evinin yanına çatanda Simuzər onun arxasınca kiminsə gəldiyini hiss edib arxaya baxmışdı. Onlar ani göz-gözə gəlmişdilər. Simuzərin yanaqları qızarmış, gözlərini ondan tez çəkib qapıya tərəf getmişdi. Heç nədən qorxmayan görünüşünün altında eyni zamanda ürkək gözlərini gizlətməyə çalışan qızın utancaqlığı Valehi daha da məftun etmişdi. Bütün bu xüsusiyyətlər Simuzərə ənənəvi olmayan bir qız görünüşü və cazibəsi bəxş etmişdi. Bu da Valehin məhz istədiyi, axtardığı cazibə idi. Bəlkə də, Valehin bütün həyatını məhz bu cazibə məhv edəcəkdə.

Valeh Simuzəri izləməyə, hər gün dərəcəyə gedəndə də, gələndə də arxasınca düşməyə başlamışdı. Simuzər də artıq Valehin ona vurulduğunu bilirdi və bu xüsusi maraq onun artıq xoşuna da gəlirdi. Hətta Sabirin qısqanclıqdan dözməyərək ona öz sevgisini etiraf edəcəyini də düşünürdü. Ancaq Sabir rəqabət aparmaq yerinə, geri çəkilməyi seçmişdi. Valeh isə Simuzər haqqında hər şeyi öyrənmək, onun sevgisini qazanmaq üçün bütün yollara əl atırdı.

Bir dəfə də Valeh kinoya bilet aldığı bəhanə edib Simuzərə yaxınlaşmışdı.

– Kinoya bilet almışam. Bəlkə, gedək bir yerdə baxaq, deyilənə görə, çox qəşəng kinodur, – o, sual dolu baxışlarını Simuzərə dikmişdi.

– Kinoya? Mən səninlə kinoya gedim? – Simuzər Valehin həyəcanından, özünü itirməyindən xüsusi zövq alırdı.

– Hə, getməzsən? – Valeh həyəcanla soruşmuşdu.

– Hmmm, baxaram daa. Amma niyə də yox. Gə-dərəm getməyinə, ancaq bir şərtlə! – Simuzər də onun eşqindən dəli olan aşiqini çıxılmaz hala salmaq üçün təklifi bir şərtlə qəbul edəcəyini istehzayla bildirmişdi. Amma bununla belə təklifinin reallaşmayacağına da əmin idi. – Sinfimizdə otuz şagird var. Onların hamısı gəlsə, mən də gələrəm. Onların hamısına bilet almalısan.

– Onda gəlin, avtobusum yaxındadır, yığışın gedirik! – Valeh bir an belə düşünmədən gedib avtobusu düz məktəbin həyətinə sürmüşdü.

Simuzər nə edəcəyini bilməmiş, sözünü geri götürməyi də özünə yaraşdırmamışdı. Səssizcə təklifi qəbul etməli olmuşdu. Bu hadisə Valehin məhəbbətinin böyüklüyünü azca da olsa, Simuzərə sübut etmişdi. Bununla da Simuzər özü də bilmədən Sabirin səssizliyindənə, Valehin təntənəli eşq elanına qulaq verməyi üstün tutmuşdu.

Yavaş-yavaş Simuzər onun qəlbinə sarmaşan bu eşqə təslim olmağa başlamışdı. Valehin bu eşqi o qədər böyük idi ki, Simuzər qeyri-ixtiyari bu cazibəyə qarşı öz müqavimətinin kiçikliyi qəbul etmək

məcburiyyətində qalırdı. Onun, ümumiyyətlə, bir qadın olaraq belə sevginin qarşısında təslim olmaq kimi imkanı, az qala, yox idi.

Simuzər tini dönəndə geri boylandı. Uzaqdan kölgə kimi görünən Valehin hələ də məhlənin girişində, ağacın altında dayandığını gördü. İçinə qəribə bir hiss doldu. İndi özünü o qədər önəmli və xüsusi hiss edirdi ki, elə bil bu an dünyanın mərkəzində məhz o idi və kainat onun başına dolanırdı. Bu, sevgi idimi, diqqət ummaq istəyi idimi, hər halda, Simuzər indi bunları ayırd etmək iqtidarında deyildi.

Həyət darvazasını açıb içəri keçdi. Pilləkənlərlə yuxarı qalxdı. Evə daxil olan kimi qapıdaca donub qaldı. Atasının qışqırığı aləmi götürmüşdü. Evə gəldiyinə peşman oldu. Onsuz da bu evin soyuq ab-havası, analığının qaşqabaqlı baxışları, atasının sevgisiz və etinasız davranışları, uşaqlara baxmaqla yüklənmiş yorğun çiyinləri Simuzərdə bu evə qarşı nifrət hissini gücləndirirdi. Bu evdən baş götürüb qaçmaq onun ən böyük arzusu idi. Hikmət qızının gəldiyini eşidən kimi ayağa qalxdı və heç bir söz demədən onun üzünə möhkəm bir şillə çəkdi. Simuzər yaxşı anlayırdı ki, atası öz sevgisizliyini qeyrət nümayişi ilə pərdələmək istəyən kişilərdəndir. Atasının diqqətsizliyinə alışmışdı, uşaqlıqda bacı-qardaşlarına yaxşı qulluq etmədi deyə döyülməsinə də öyrəşmişdi. Amma artıq Simuzər böyümüş, özünü müdafiə etməyi öyrənmiş və onunla kobud davranılmasına hətta atasına belə icazə verə bilməzdi.

– Bu nə oyundur başıma açmısan?! Papağımı yerə soxmusan! – əsəbdən Hikmətin gözlərinə qan dolmuşdu.

– Mən? Mən nə etmişəm axı?

– Guya bilmirsən nə etmişən? Özünü artistliyə vurma! – daha da yaxına gəlib şəhadət barmağını yellədə-yellədə sözüne davam etdi: – Sənin qıçlarını sındıraram! Bir də Rəhimin oğlu ilə gəzib-dolaşdığını eşitməyim! Olimpiadada iştirak edirəm, ona hazırlaşırım, buna hazırlaşırım deyə-deyə başımı qatıb o avara ilə gizli-gizli görüşürsən?!

– Ata, sən nə dediyini başa düşmürsən! Gör öz doğma qızına nələr deyirsən. Mən səninlə indi heç nə danışmaq istəmirəm. Sakitləşərsən, danışarıq, – Simuzər gödəkcəsini götürüb çıxmaq istədi.

Onun bu hərəkəti Hikməti lap özündən çıxardı. Qızın boğazından yapışdı.

– Səni it küçüyü kimi boğaram, həyasız. İnkər etmirsən, hə? – onun gözləri hədəqəsindən çıxmışdı. Doğrudan da, o indi nə etdiyini bilmirdi.

Simuzər ilk dəfə idi atasının bu qorxunc siması ilə qarşılaşırdı. O da qorxudan bilmirdi nə etsin, müqavimətsiz şəkildə atasının əlində boğulmaq üzrəydi. Analığı onu güclə Hikmətin əlindən aldı. Simuzərin boğazında göyərtilər əmələ gəlmişdi. O, atasının əlindən qurtulan kimi, qaça-qaça evi tərk etdi.

Hava çiskinli idi. Axşamın düşməsinə az qalmışdı. Səma gecə donunu geyinməyə hazırlaşdı. Elə bil hər axşam günəşin getməyinə üzülməkdənsə, gecənin gəlməyinə sevinirdi. Təbiət necə ikiüzlü

idi. Sanki bütün günü səma boyda genişliyi günəşin ixtiyarına verən o deyildi, indi isə xəyanətkar qadın obrazı kimi başqası üçün gecə donu geyinirdi. Halbuki günəş başını sallayıb sabaha gedirdi. Bu, getmək deyildi.

Simuzər çox vaxt havanın bu halını sevirdi, təbiəti özüylə həmahəng hiss edirdi. Ancaq bu dəfə ona elə gəlirdi ki, onun təbiətlə bütövləşməyi üçün tufan qopmalı, illərlə yatan vulkanlar püskürməli idi. Nə edəcəyini bilmirdi. Atasını düşünərkən qəlbini saran qəzəbə hakim ola bilmirdi. Sakitləşmək üçün anasının mehriban üzünü xatırlamağa çalışdı. O xatirələri də bugünkü hava kimi dumanlı idi. Qəflətən ağına Sabir gəldi. Yenə qəzəb onu bürüdü. Sabirin zəif iradə göstərməsi, mübarizəyə cəhd belə etməməsi Simuzəri dəli edirdi. O gün qızlar Sabirin gizlində ona həsrətlə baxdığını, Valehlə görüşdüyünü bilərkən hirsindən necə dəli olduğunu, hətta bir dəfə onu ağlayarkən gördüklərini demişdilər.

Gözündən axan yaş yağışa qarışmışdı. Əlləri ilə yanaqlarını sildi, başını yuxarı qaldırıb nəhəng səmaya baxdı. Ona baxarkən öz kiçikliyini dərk edirdi. Bu onun xoşuna gəlirdi. Böyüməkdən yorulmuşdu. Fikrini cəmləyib Valehi düşünməyə başladı. İndi Simuzərin üzünü güldürən yeganə səbəb Valehin səmatək nəhəng sevgisi idi. Sabirin timsalında zəif, iradəsiz, qətiyyətsiz birini görürdüsə də, Valehin timsalında bunun tam əksini müşahidə edirdi. Valeh, ona görə, nə istədiyini bilən, mübariz və qətiyyətli biri idi. Simuzər indi anlasaydı ki, Sabir sabaha gedən günəş kimidir və bu, getmək deyil, da-

ha yaxşı gəlmək üçündür, başqa qərar verə bilərdi. Amma, deyəsən, gec idi axı və Simuzər artıq gecə donunu geyinməyinin astanasında idi və bəlkə də, artıq çoxdan qərar vermişdi.

Simuzər zəhnində onları müqayisə edərkən dərin düşüncələrə daldı. Düşündü ki, necə qəribədir, həyatda daima eyni şəraitdə iki ayrı istiqaməti seçən insanlar var. Sonra bir tərəfdə Sabirin ağılayıbsızlamağı və ilk zərbədə geri çəkilməyi seçməsi, digər tərəfdə isə Valehin istədiyini əldə etmədikcə dayanmadan mübarizə aparmağı gözünün önünə gəldi. Daha sonra özünü kənardan müşahidə etdi və bu soyuq qız onu ürkütdü. Öz-özünə dodağının altında pıçıldamağa başladı: *“Görəsən, neçə nəfər mənim kimi ağlamamaq üçün daha güclü olmağı, qüruruna zərər dəyə bilər deyə göz yaşlarını heç kimin görməyəcəyi şəkildə gizləncə içinə gömməyi seçir? Hə, bir də Səkinə kimiləri var və neçə-neçə onun kimi qızlar göz yaşlarını sevgi dilənmək üçün vasitə bilirlər. Və ya qonşu, rəhmətlik Xalidə xala kimi bəziləri ilk çətinlikdə özünü asmağı seçir. Amma Nisə nənə kimi isə müharibədə itirdiyi ər və oğullarının yasını qəlbində saxlayaraq, dörd övladını təkbaşına böyüdən, qorxularının üstünə gedib ona atıla biləcək bütün iftiralara rəğmən, qızlarını oxutduran mərd və mübariz insanlar olduğu kimi, daima camaatın nə deyəcəyi ilə yaşayan, öz kölgəsindən də qorxan, acizliyini hər kəsə etiraf edən insanlar da var”*.

Atasını yenə düşündü, onun kimi aciz atası olduğu üçün bəxtini qınadı. *“Evdə düşən hər dava-*

da, işdə yaranan hər kiçik problemdə içkidən mədət uman, hər şeyi unudub “keflənməyi” seçən atam kimilər olduğu qədər də, Sabirin atası kimi ailənin bütün yükünü çiyinlərində elə gözəl daşımağı bacaran, özünə güvənən, qorxmaz və cəsərətli atalar da var. Bəli! Həyat daima iki ayrı yola ayrılırdı. Bu yolu seçmək insanın öz ixtiyarındadır. İnsan ya bu yola ayrılırdı ya da öz çıxırını açıb irəliləyəcək. Mən də öz çıxırımı açıb gedəcəm. Mənim yeganə çıxış yolum...” – birdən səsinin yüksəkliyinin fərqi vardı, cəld dönüb ətrafa boylandı. Heç kim yox idi. Və kəsdirə bilmədi ki, bayaqdan səslə düşünürdü, yoxsa indi bu, ani bir refleks idi. Bir də gördü ki, artıq rəfiqəsigilin qapısına çatıb, tez özünü ələ aldı. Özünü danışmağa son qoyub qapını döydü. Yenə atasının şilləsi, onun boğazından yapışması yadına düşdü. Köynəyinin ya xalığı ilə göyərmiş boğazını gizlətməyə çalışdı. Bunlardan da betər dediyi sözlər onu yandırır. Yenə də içində baş qaldıran vulkanları sakitləşdirə bilmədi.

– Nə olub sənə, bu nə haldır?

– Heç nə. Bu gecə sizdə qalacam.

– Gəl, xoş gəlmisən. Amma sir-sifətindən bu gəliş xoş gəlişə bənzəmir, – Elzanın gözü onun boğazındakı göyərtilərə sataşdı.

– Mən o evə qayıtmayacam, eşidirsən, Elza! – Simuzərin əsəbi hələ də soyumamışdı.

– Yenə içib nəyə deyib atan?

– Bu dəfə deməklə kifayətlənmədi... Məni Valehlə görüb dostları... Dostları deyəndə ki, nərd yoldaşları, – Simuzər istehzayla əlavə etdi. – Tez qeyrətə gəlib, Allah bilir, üstünə də nələr qoyub deyiblər.

– Bəs nə edəcəksən? Heç elə şey olar?! Evə qaıtmayacağam nədir? Atandır da... danlayar da, sığallayar da... – rəfiqəsi Simuzəri sakitləşdirmək istəyirdi.

– Nə? Sığallayar?! Axırncı dəfə mənə nə vaxt sığal çəkdiyi heç yadımda deyil! – Simuzər bunu dəyərəkən səsinin titrədiyini görüb susdu. Rəfiqəsi ona təsəlli verəcək heç bir söz tapmadı.

– Bilirəm nə edəcəm. Çıxış yolu tapmışam, – Simuzər hakim kəsilə bilmədiyi göz yaşlarını silə-silə sözüünə davam etdi. – Mən Valehə ərə gedəcəm. Hə, Valehə ərə gedəcəm!

– Sən nə danışırısan, öz dediklərini qulağın eşidir? Birincisi, bəs sənın arzuların var idi, oxuyacaqdın, riyaziyyat müəlliməsi olacaqdın. Elə bizim məktəbdə dərs deyəcəkdin, nə oldu, hə, o arzularına nə oldu? İkincisi də ki, Hikmət dayı yer-göy bir olsa, səni Rəhimin oğluna verməz. Heç vaxt buna razı olmaz.

– Razı olmaz, qaçaram. Bilirsən ki, başıma qoyduğumu edərəm. Mənim üçün bu, problem deyil. Həm də ki, o, adımın artıq Valehlə çıxmasından sonra məcbur olub mənı ona verəcək. Yoxsa namusuna ləkə düşər axı! – Simuzər kinayəli tonunu bir az da yüksəltdi.

– Yaxşı, tutalım ki, o razı oldu? Sən bu yaşda ərə gedəcəksən? Mənim həyatımdan heç bir nümunə götürmədin? On beş yaşda qoşulub qaçdım Qabil-lə. Məktəbi də bitirə bilmədim. Kaş iki il öncəyə qa-yıda biləydim, mən heç vaxt o yaşda ərə getməz-dim. Tez ərə gedən, tez solur, mənim gözəl rəfiqəm. Bax bir mənim halıma. Nə görürsən, xoşbəxtlikdən əsər-ələmət varmı? Nə oldu o pafoslu sözlər deyən Qabilin sevgisinə, hə? İndi mən onun üçün xəstə ata-anasına baxan, onun paltarlarını yuyub-ütülə-yən, yeməyini bişirən bir qulluqçudan başqa bir şey deyiləm. O romantika, o sevgi, hamısı bir gecəlik imiş. Gör saat neçədir, hələ də gəlməyib evə. Həm də ki, sən Valehi sevirsən ki?

– Valeh məni həqiqətən sevir, Elza. Xətrinə dəy-məsin, Qabilin kim olduğu bütün məhləyə bəlli idi. Sənin gözün heç nəyi görmədi. Sevən adamın ağılı olmur, düz deyirlər. Amma bizim məsələ bir az fərqlidir. Valeh çalışqan, ağıllı, özünə güvənən, ailəsinə öz sözünü deyən, məni hər kəsdən müdafiə etməyi bacaran biridir. Başa düşürsən, o məni, həqiqətən də, sevir, əsas budur. Mənim sevib-sevmədiyimi boş ver. Mən, əminəm ki, Valeh məni xoşbəxt edəcək. Mənim üçün hər şey etməyə hazırdır.

– Bəs oxumaq, oxumaq arzun necə olacaq?

– Oxumaq arzuma gəlincə, onun nə qədər əl-çatmaz bir xəyal olduğunu mən artıq çoxdan anla-mışam. Sizə gələ-gələ çox düşündüm. Düzdür, güc-lü olmaq istəyirəm, hətta bəzən Nisə nənəni özü-mə nümunə də götürürəm. Onun kimi olmağı çox istərdim. Amma mənim yaşım və təcrübəm buna

imkan vermir. Həm də ki, o, uşaqlarına görə hər cür əziyyətə qatlandı. Mən kimə görə qatlanım? Mən təkbaşına oxuya bilmərəm. Başa düşürsən, mümkün deyil. Bura sənin üçün xaric-filan deyil, Elza, bura rayon yeridir. Mən də sənin üçün “Qırmızı papaq” nağılındakı o bəxtəvər qız deyiləm. Mən reallıqları nəzərə almalıyam. Arzularımla reallıq arasında o qədər böyük uçurum var ki... – yenə də bu lənətə gəlmiş qəhərin onun səsini boğduğunu hiss etdi, özünü cilovlayıb sözünə davam etdi: – Mənim arxamda heç kimim yoxdur. Məni kimdir oxutduran, hə, atam? O atam ki, heç bir dəfə də aldığı “beş”-lərlə öyünməyib, bilik olimpiadalarında aldığı qızıl medallara bircə dəfə də baxıb mənə, “Bərəkallah, ağıllı qızım!” – deməyib. Ancaq evə gələn elçilərin çoxluğu ilə öyünür, məni tez başından eləmək üçün dəridən-qabıqdan çıxır, – Simuzər yenə duruxdu. Gözləri doldu, susdu.

– Sən deyirsən, güclü olmaq istəyirsən, Nisə nənin mübarizliyindən danışırısan. Amma zəiflik göstərilib, şəraitə təslim olursan.

– Məncə, mən zəiflik göstərmirəm, tam əksinə, atamın əleyhinə qərar qəbul etmişəm və bunu həyata keçirməklə məşğulam.

– Mən də bax bunu deyirəm, sən hirsli qərar qəbul etmişən. Hirsli başda ağıl olmaz. Sırf atanın əleyhinə olsun deyə, Valehlə evlənəcəksən? Atanı cəzalandırmaq istəyirsən?

– Yox. Dedim axı, Valeh məni xoşbəxt edə biləcək yeganə adamdır. Mənim indiki vəziyyətdə bundan başqa çıxış yolum yoxdur. Valeh olmasa, Əli

və ya Vəli olacaq. Atam məni bu söhbətdən sonra dərhal ərə verəcək. Başa düşmürsən?

– Başa düşürəm, səni çox yaxşı başa düşürəm. Amma, məncə, insanı xoşbəxt edə biləcək bir insan varsa, o da özüdür. Öz xoşbəxtliyini zay etmə.

– Elza, incimə, sənin mülahizələrini bu gecə dinləməyə heç halım yoxdur. Xahiş edirəm, məni sakit burax, – Simuzəri, deyəsən, Elzanın sözündəki həqiqət qıcıqlandırdı.

– Əzizim, uzan rahat yat, səhərə hər şey keçəcək. Səhər sakit başla qərarını bir də gözdən keçirərsən, – rəfiqəsi onun yerini saldı və qalın ədyalla üstünü örtüdü.

Simuzər yan otaqda yorğanın altında səssizcə ağlayan vaxt Elza evə içkili gələn ərinin vanna otağından gələn öyümə səslərini eşitməmək üçün qulaqlarını tuturdu.